

An © 2014 Gannas

An Nowodhow

An dowlenn radio 'An Nowodhow' a bes lemmyn kynth omdennas Rod Lyon wosa ogas ha 25 blydhen. Yn y le yma Elizabeth Stewart (skeusenn a-ugh yn studhla Radyo Kernow). Pella derivadow folenn 2.

Gorsedh Kernow:
Gwarnyans an Orsedh
a vydh synsys dhe
Benntorr, Dy'Sadorn an
12^{ves} a vis-Ebrel,
dhe 11 eur.

Pennseythun 2014

An Bennseythun Gernewek 2014 restrys gans **Kowethas an Yeth Kernewek** a vydh synsys arta dhe'n Ostel Sandy Lodge, Tewynn Pleustri, ynter an 4^a ha'n 6^{ves} a vis-Ebrel.
Dy'Gwener an 4a a vydh termyn rag omassaya rag apposyans war anow an Gesva 10-16 eur, kost £15, ha dydh rag kowsoryon freth, 10-16 eur, kost £5.
Dy'Sadorn ha dy'Sul y fydh dyskansow ha kerdhow ha didhanedh.
Derivadow leun a veu dannvenys yn An Gannas mis-Du.

An Gannas niver
447 mis-Ebrel 2014
dyllys gans ©
Kowethas an Yeth
Kernewek ISSN
1469 705X

Diharesow

Dihares a wren bos gorthybow kamm dyllys dhe'n krowseryow Genver ha Hwevrer. Otomma ytho an gorthybow gwir:

Genver 2014

Hwevrer 2014

An Nowodhow

Goslowysi dhe Radyo Kernow a wra merkya lev nowyth ow presentya an dowlen nowodhow seythennek yn Kernewek, 'An Nowodhow'. Wosa ogas ha 25 bledhen ow skrifa ha presentya an dowlen, Rod Lyon re

omdennas dhe gavos powes dendilys fest yn ta, ha lemmyn yma Elizabeth Stewart ow pesya y ober.

An dowlen ma yw pur bosek rag an yeth Kernewek y'n media pennfrosek¹. Keffrys ha bos asnodh splann rag ha tus usi ow tyski ha Kernewegoryon freth, yth yw chons unnik rag tus na gows ger vyth mes a woslow orth Radyo Kernow, dhe glewes an taves kewsys yn freth avel yeth sodhogel ha bew.

Y hyllir goslowes orth 'An Nowodhow' war BBC Radyo Kernow dhe 5 eur pub dy' Sul keffrys ha warlinen dre 'Woslowes Arta' war iPlayer an BBC. Ha rag tus a vynn sewya an dowlen yn furv skrifys yn kettermyn ha goslowes orti, yma'n treusskrifow dyllys pub seythen war folen Lyverene² BBC Radyo Kernow.

Lyther dhe Stenador 8

gans Tim Saunders

Konselyow Deg yw onan an devisyow aswonnys rag skila agan fondyansow ni dhe weythresa. Y fydh edhomm a unn Konsel Deg dhe'n lyha yn pub Senedh ha Keverang.

Yn pub Stenek oll ytho re dheffo deg Stenor war-barth yn unn dhedhewi hwiles ha gwaynya gwir ha breus erbynn an Gwalader rag pub kamm ha drogober, yn gweythres po yn anweythres. Re dhannvonons i petyshyon dhe Ji an Stenadoryon, yn unn bysi an re na dhe worra agan

¹ pennfrosek, *mainstream*

² Lyverene, *Facebook*

fondyansow ni war-ober a-nowydh, hag a dhiwalla gwiryow an Stenoryon.

Yn pub Keverang oll dhana re dheffo deg Keverangor war-barth yn unn dhedhewi hwiles gwir ha breus erbynn an Gwalader rag pub kamm ha drogober, yn gweythres po yn anweythres. Re dhannvonns i petyshyon dhe Ji an Stenadoryon, yn unn bysi an re na a geskelwel Gweresadoryon war-barth rag diwalla gwiryow an Ji an Stenadoryon keskelwel an re yw aswonns yn kannasow etholys an bobel, po dhe Druru, po dhe Sen Stefan, pod he Strasvorgh. An Kannasow na a vydh an Weresadoryon, ha peswar warn ugens yw an klosniver dhedha rag gweythresa. Mar ny vydh klosniver anedha yn kuntellys, y kavons i ethol aga soedhogyon aga honan, hag y kavons dadhla ha disputya. Lemen gweythresa ny'n kavons heb klosniver. Heb klosniver, ny gyy Chi an Weresadoryon gweythresa. Heb dew Ji an Senedh y'ga vertu leun, ny yllir gwaynya gwir ha breus. Res vydh gortos erna vo klosniver Gweresadoryon yn kuntellys war-barth.

Pan vydh Chi an Weresadoryon ow kavoes gweythresa, res dhe'n Chi asansa Ervar (*pass a bill*) yn unn gonstytutya gorra ordyr war agan fondyansow, ha'y dhannvon dhe Ji an Stenadoryon. Res dhe'n Stenadoryon asansa an Ervar dhe Reyth, hag ordena war-nuk rag kewera ha kowlwul goradhow (*provisions*) an Reyth heb delatya.

Y hwra an Reyth ma, Reyth Starnadow (*Framework*) henwys reytha

bones dever an Senedh a diwalla ha gwitha gwiryow an dus ha sovraanta an bobel, konstytutya gweythresiyow rag skila fondyansow ha soedhogyon dhe weythresa yn ewn ha rag kreatya leungannasow mar fallons i gul yndella, hag ordena mayth omguntello an dhew Ji kyns penn tri deg jorna rag gorra goradhow an Reyth Starnadow war-ober.

dhe besya

**Ynys Pedrean
derivys gans Lilian James**

Lilian a ros areth yn 2005 a-dro dhe Mary Phillips Watson, selys war lyver henwys *Lizard Island* (Ynys Pedrean) gans Jillian Robertson. An hwedhel ma re beu treyls yn Kernewek gans Lilian ha'gan towl yw dyllo an keth istori avel kevres dres an misyow a syw.

Dineythyans Thomas Ferrier Watson

Mary a besyas hy bywnans war an ynys herwydh usadow hwegh mis moy kyns mos dhe Cooktown rag an dineythyans. Hy mab, Thomas Ferrier Watson, a veu genys dhe'n 3^a a vis-Metheven 1881. Yn hy dydhlyver Mary a skrifas notenn verr: 'Edhomm vyth a vedhek'.

Mes pur dhigila o Mary yn Cooktown. Nyns esa na teylu na kerens dh'y honfortya. Ogas ha diw seythun wosa an dineythyans Robert a dheuth rag godriga Mary ha'ga baban byghan. Peswar dydh wosa an baban a veu henwys y'n eglos kyns i dhe vones arta dhe Ynys Pedrean ha dhe dre.

War an Ynys hy honan

Dres an misyow a dho, Robert a erviras gasa Ynys Pedrean rag dalleth tyller nowydh war Ynys Nes, ogas dhe gans milder dhe'n gogleddh. Drefenn Robert ha Peder dhe vos dhe-ves dres hwegh dhe eth seythun, Mary a akordyas gortos war Ynys Pedrean dres an termyn na, gans an dhew was chinek ha'y baban neb o tri mis y oes pan asas y das.

Pur gales o bywnans Mary, gesys hy honan. Ny ylli kewsel gans an dus jinek ha'n dus enesik a's ownekhas hag i ow kortos yn skeus an gwydh mangrov. Mary a bysis na vedha res rag Ferrier byghan mos dhe'n medhek yn Cooktown drefenn nag esa skath vyth dh'y gemmeres di.

Hi a besyas gans hy ober y'n chi, ow skrifa yn hy dydhlyver hag ow kwitha hy baban. Menowgh hi a synsi an baban yn hy diwvreggh hag hi a leveris dhodho hwedhlow yn kever hy yowynketh yn Kernow veurgerys.

Pur vysi o hi dres an jydh mes dres an nos, trosow ankoth a's difuna ha hi eth ha bos pur ownek yn hwir.

Dhe'n 26^{ens} a vis-Gwynngala, hi a dybis yn kever Kernow drefenn bos penn-bloedh Eglos Sen Niwlin: an fygywdhenn a via ow kelli hy del, ha'n gwav ow tos yn Kernow.

Res o dhe Mary omwitha yn fysi, ha tybyansow euthyk ow tos yn hy brys dres an jydh.

Ha Nadelik ow nesa, hi a erviras pareusi podin Nadelik parys rag Nadelik lowen yn hy chi nowydh war Ynys Nes.

Hi a gemmeras an burm dhe'n

krow-golghi toemm rag y asa ena dhe sevel mes war an fordh own euthyk a's kemmeras distowgh ha hedhi a wrug hi.

Neptra o kamm mes ny wodhya hi an pyth o!

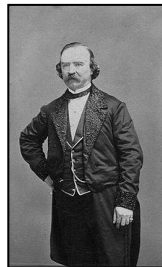
Hy horf a grenas gans own euthyk.

A-varr myttinweyth, tus enesik re dhothya diworth an tir meur y'ga skathow byghan. Ha'n jydh ow mos dhe nos, an tros eth ha bos ughella hag ughella. An kenys arbennik genesik a besyas. An den-medhegneth a blegyas war y dhewlin, ha kenys prest, a vleynyas an askorn-mernans dhe'n chi, dhe'n venyn - dhe Mary Watson.

Heb mar ny wodhya Mary yn kever an askorn mes pur ownek o hi yn hy brys. An nos na, ha Mary ow mos dh'y gweli, hi a dybis bos nebonan ogas dhe'n chi y'n tewlder.

Lyther a Alban **a-dhiworth Yowann Byghan** (agan kesskrifer arbennik albanek)

John Henry Anderson, Pystrier an Gledhbarth

John Henry
Anderson

Yth o John Henry Anderson (1814-1874), a Alban, huder galwesik meur y vri. Ev a dhevisyas an pratt-hudel a

denna konin mes a hatt. Meurgerys o y bratt-hudel a 'gachya' pellenn tennys gans gonn: ny wrug ev devisya an pratt y honan, mes yth o an pratt na diwedh ha barr y wrythyans, ha meur dhe wir o y vri dredho. Anderson re beu deskrifys avel 'tas' an pystri galwesik arnowydh.

Y feu genys yn *Kincardineshire*, yn Alban a'n north-est. Garow ha gwag yw an ranndir ma hwath y'n jydh hedhyw, ytho ny wrug an maw yowynk dyski y bystri a'n dus a-derdro. Byttegyns, y ferwis y gerens kyns y degves pennbloedh, ha, dre happ, bagas-gwari byghan a ros dhodho hwel dhe wul. Ha'y oes seytek, ev a dhallathas gwrythya prattow-hudel y'n gwarila. Y'n vlydhen 1840, ha'y oes hwath namoy es 26, ev eth dhe Loundres ha fondya gwaridi nowydh, *The New Strand Theatre*. Ena Alban arall, Sir Walter Scott (skrifyas a vri y honan ha meurgerys gans an Vyghternes Victoria) a viras orth gwrythyans Anderson ha ri dhodho an leshanow *The Wizard of the North* (Pystrier an Gledhbarth).

Yn-uskis Anderson a dheuth ha bos gerys-da dres oll an bys, ha lies huder ha pystrier arall a gopias y wrythyans, kyns oll tenna an konin mes an hatt. Martesen Lewis Carroll avel maw a welas Anderson kyns skrifa '*Alice's Adventures in Wonderland*' (dyllys y'n vlydhen 1865) ha perthi kov an 'konin hudel'.

Y'n vlydhen 1842, Anderson a dhemmedhis gans Hannah Longherst, benyn a *Obar Dheathain* (Aberdeen), hag y feu genys dhedha mab, John Henry Anderson Junior. Hag ev hwath

flogh, John Henry Junior a dheuth ha bos esel an bagas-gwari, ha nebes blydhnyow a-wosa, huder galwesik y honan.

Y'n vlydhen 1845, Anderson a igoras y nessa gwaridi, an huni ma dhe *Glaschu*, mes tan a wrug distrui an gwaridi ma namoy es peswar mis wosa an igeryans. Kevarghewyans Anderson o koll dien, mes ev a jevisyas sommenn vras ha dalleth torn dres Europa, ow kwrythya y hus dhe Hamburg, dhe Stockholm, dhe Sen Petersburg rag an Tsar Nicholas I, dhe Loundres rag an Vyghternes Victoria, hag awosa yn Amerika, yn Kanada hag yn Ostrali. Ev o an huder an moyha gerys-da y'n bys oll.

Y'n vlydhen 1856, Anderson a dhros y dhiskwedhyans dhe'n gwaridi Covent Garden dhe Loundres, mes unnweyth arta tan a wrug distrui an drehevyans. Skatt ha heb diner vyth o ev rag nessa termyn, na bythkeweth ny wrug ev omdhaskavoos namoy, kyn wrug ev bywa 18 blydhen pella. Ny wrug y vab, John Henry Junior, kewsel ger vyth dh'y das wosa an vlydhen 1862, hag ev lemmyn huder a vri y honan.

John Henry Anderson a verwis y'n vlydhen 1874, heb teylu, heb arghans, heb koweth. Y feu ynkleudhys avel boghosek yn bedh y vamm dhe *Obar Dheathain*. Y'n kethsam vlydhen na, 1874, y feu genys huder arall, meur y vri, henwys Harry Houdini. Kyn na wrug Houdini gweles gwrythyans Anderson y honan, ev a ros revrons dhodho avel tas an hudel arnowydh. Y'n vlydhen 1909, Houdini a ros

arghans rag daswul ha mentena bedh Anderson.

Harry Houdini ow kul an hus
'kachya pellenn'

**Ow Resegva
Voksusyans Meur
gans John Prowse**

Pan en vy a-dro dhe eth bloedh, ow herens a'm kemmeras dhe Loundres rag dy'goel. Toemm ha howlyek o an gewer Est, ha ponnek o stretow Loundres.

Unn jydh, androweyth, ni eth dhe weles ow ewnter ha'm modrep, hag esa trigys yn Wimbledon. (Ow ewnter o breusydh dhe Gowethas Tennis Wimbledon, ha treweythyow, pan esen ni ow mires orth tennis war an bellwolok yn hav, ni a'n gwelas.)

Dres Nessa Bresel an Norvys, ow ewnter a dherivas dhymm, y vos boksusyer y'n Lu Ryel. Ena ev a dhiskwedhas dhymm y vanegow boksusyans koth ha gorra an dhiwvanek vras war ow diwleuv vyghan. Dres an nessa our an Ewnter a assayas dyski dhymm an selyow a voksusyans. Ev a dhyskas dhymm an fordh wiw dhe waya ha fatell allsen vy omwitha dhiworth frappys dhe'm penn

ha dhe'm korf. Ena ev a dhiskwedhas dhymm an fordh ewn dhe hwaffa. Pan essyn ni chi ow ewnter an gorthugher na, yth en vy an perghenn goethus a gopel a vanegow boksusyans pur vras.

Pan vatal mebyon vyghan an eyl orth y gila, herwydh usadow an huni a wayn yw an huni a dyb ev dhe waynya. Gwirhaval yw bos hemma an acheson chyf y hwaynis vy meur a'm kasow flogholeth. 'Boksusyer dyskys ov,' my a dybis. 'Ytho, my a wra gwaynya.' Ha gwaynya my a wrug, herwydh usadow. (Ny vynnaw hwi dhe dybi ow bos flogh argasus – nyns en vy. Mes mebyon oll a omgyv aga honan yn kasow treweythyow.)

Lemmyn ni a dheu dhe ughboynt ow resegeva voksusyans meur. Yth en vy deg bloedh, ha gwiskys hwath yn lavrek berr. Pub dy' Sul, ow mamm a'm konstrynas dhe vos dhe skol-Sul, hag a gasen vy. Unn dy' Sul poeth yn mis Metheven, yth esen vy ow kerdhes a-dreus an dre dhe'n skol-Sul, gwiskys yn ow dillas gwella. Bros ha tesek en vy, pan welis y'n stret a-ragov an furv vras a vab a aswonnyn. Nebes ownek en vy. Aswonnys yn ta o an maw ma gans mebyon oll a-dro dhe'n dre, avel gwas smat ha fell. Diw vlydhen kottha ha brassa o ev agesov. An dy' Sul kyns, ev re dowlsa onan a'm kowetha yn hester margh! Ny vynnen an keth tra ow hwarvos dhymm! Pandr'a lavarsa ow mamm, mar tehwellen vy gans ow dillas gwella oll glyb ha plos?

Heb gwarnyans, a-dhesempis an smat a resas war-nans an stret ledrek warnav, gryslenn war y benn-tarow, yn-dann rosella y diwvreghe kepar ha

melinyow-gwyns. Ena tra varthusek a hwarva.

Nyns o termyn lowr ragov bos ownek. Heb prederi, my a ystynnas ow bregh yn gwan gledh klassek. Nyns o hwaff kales. Mes a-dhistowgh, boemm! Ow erbynner a hedhis, ‘marow yn y lerghow’, dell leverons. Y benn a skwychyas war-dhelergh. Golok sowdhenys a dreusas y fas. Ev a gildennas.

Mes kler o, an drogwas dhe brederi bos an pyth re hwarva chons drog hepken. Ev a resas warnav arta, arta ow rosella y diwvregh kepar ha melinyow-gwyns. An keth tra a hwarva. Mes an prysweyth ma, my re settsa ow threys fast ha my a ystynnas ow bregh gledh yn gwan nerthek. Boemm! Ev a weskis ow dorn gans an momentom oll a’y omsettyans. Arta y benn o skwychys war-dhelergh. Deverans a woes a dheuth dhiworth y droen. Golok gemmyskys ha, martesen, nebes ownek, a dreusas y fas. Ev a drelyyas ha kerdhes dhe-ves.

Pan en vy nebes kottha, my a brenas, pub mis, lyver-termyn Amerikanek, ‘Boksusyans Lymns’ y hanow. Hemm o lyver-termyn liwek, gans lies erthygel a-dro dhe istori an sport, ha hwedhlow a-dro dhe gasoryon a vri yn termynow passys. Ow hwedhel meurgerys o fatell dhistruis Jack Dempsey byghan (ev o nebes ‘byghan’ rag boksusyer poes-poesek) an ‘den-menydh’, Jess Willard.

Yn skon my a wodhya hanow a bub kamyper poes-poesek an bys, a-dhiworth John L. Sullivan yn-rag.

Onan anedha o an Kernow, Bob

Fitzsimmons. (Dhe’n lyha, ev a veu genys yn Hellys ha’y vamm o Kernewes. Y das o Goedhel, ha’n teylu a omdhrivoas dhe Ostrali pan o Bob naw bloedh.) Fitzsimmons o boksusyer koynt ha marthys da. Kyns dos ha bos boksusyer ev o gov, hag ev a’n jevo onan an hwaffys a’n moyha kales y’n istori a vokusyans. Y hwaffys korfek a vri o euthyk ha marwel.

Dhe wir, ev a’n jevo korf koynt, gans kloes-diwvronn ha diwvregh nerthek dres eghenn dhiworth an wovel, mes gans diwarr hir ha tanow. Ha nyns o da gans Bob trenyans; ny ri ev oy anodho. Ev a gara batalyas hepken.

Boksusyer omwithek marthys o Bob. Yth o leverys a-dro dhodho y hylli ev ‘blasa’ hwaff esa ow tos. Pur woethus o drefenn na ylli nagonan merkya y fas.

Bob a dhallathas y resegeva vokusyans yn Mordir Nowydh, le may kemmeras rann yn nebes kasow mell-dorn lomm (yn Sowsnek, ‘bare-knuckle fights’). Ev a veu dyskys fatell hwaffa gans Jem Mace, an kasor mell-dorn lomm meur y vri.

Kyn na boesa ev bythkweth moy es trydhek men, Fitzsimmons a dheuth ha bos kamyper an bys dhe dri foes – poes kres, poes-poesek skav, ha poes-poesek. Ev o an skaffa a’n gamporyon boes-poesek a’n bys oll.

Pan en vy peswardhek bloedh, ow thas a gavas soedh nowydh ha’m teylu a janjyas chi, yn-dann remova dhe Bromley, yn Loundres soth-est.

Y’n dydhyow na, an kamyper poes-poesek Predennek o Henry Cooper, neb

o trigys yn Bellingham, ogas dhe Bromley. Yth esa yn Bellingham kowethas boksusyans bodhesik, ha my a dhallathas mos ena.

An re na o an dydhyow pan eth bagasow a ‘arnowydhyon’ ha ‘rokkoryon’ dhe Brighton, pub dy’goel kemmyn oll, an arnowydhyon war jynnow-skouter ha’n rokkoryon war jynnow-diwros, rag omladh war-barth, an eyl bagas erbynn y gila. Dell heveli, nebes a’n yonkers dhe’n kowethas boksusyans o ‘arnowydhyon’ neb a wre mos ena rag pareusi rag an kasow dhe Brighton! Dre vras, i o yonkers boghosek ha sempel, heb adhyskans lower.

My a gara dres eghenn an trenyans gans an sagh-hwaff poesek, an bel uskis ha’n lovan lemmel. Mes rann voxusyans an moyha heudhadow o an omladhow trenyans yntra kowetha, yn arbennik pan o an erbynnoryon kehaval y’ga sleyghneth. Kepar ha skyrmyans gans kledhedhyow o, gans manegow yn le kledhedhyow, heb mar.

Byttegyns, my a dhiskudhas nag en vy ‘ladher’ y’n klos boksusyans. Ny garen vy gweskel, arta hag arta, boksusyer o milweth agesov, yn sempel drefenn my dhe alloes. Heb mar, ny garen vy bos gweskys, arta hag arta, gans boksusyer o milwell agesov, ynwedh!

An ‘arnowydhyon’ o neppyth arall. Dre vras, nys ens i boksusyoryon dha mes kasoryon dha ens, heb own. Oll a vynnens i dhe wul y’n klos o hwaffa aga erbynner, peskweyth mayth o possybyl, mar gales dell o possybyl, ny vern peskweyth aga bos frappys war

nuk. Ny ylli nebonan saw boksusyer fest da omwitha dhiworth aga omsettyans. Nys en vy an boksusyer na. Ytho, res o dhymm sevel ‘bys-troes dhe bys-troes’ gansa, ha keschanjya hwaffys.

Unn gorthugher my a dhehwelis tre gans gwelv felsys ha lagas bryw ha deges. Nys o ow mamm pes da. ‘Res yw dhis kwitya an kowethas boksusyans na,’ yn-medh hi.

Ytho, my a ‘omdennas’ dhiworth an klos ha henn o diwedh ow resegva voksusyans meur. Pandr’a wren vy dyski anedhi? Ny wonn. Mes hwath, y’n eur ma, my a yll terlemmel gwell es meur a vowesi byghan!

Gool Media Keltek

Yma Gool Media Keltek ow tehweles dhe Gernow hevleni rag an kynsa prys yn eth bledhen. An gool a vydh synsys dhe Borthia 2a-4a a vis Ebrel, hag a vydh ena darlesoryon dhyworth an broyow keltek oll.

Amkan an gool yw dhe bromovya³ yethow ha gonisogethow a’n broyow keltek war skrin hag yn darlesans, ha dres an tri dydh y fydh aswonnvos res dhe’n gwella fylmow, towlennow pellwolok, radyo ha media besyel dhe vos gwrys yn Kernow, Alban, Kembra, Iwerdhon, Iwerdhon Gledh, Manow ha Breten Vyghan warleni.

Henwyn a’n towlennow berrolys rag piwasow re beu dyllys lemmyn, hag yntredha yma podkast seythennek yn

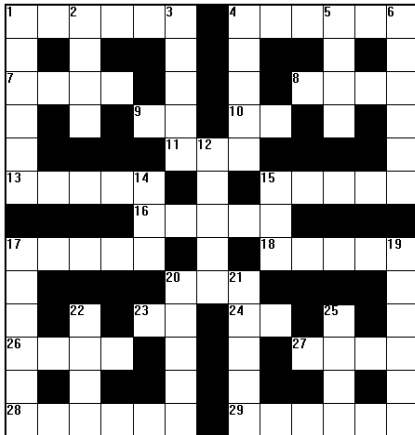
³ *promovya, to promote*

Kernewek, Radyo an Gernewegva, berrolys rag an piwas rag Towlen Ilow war an Radyo. Keffrys ha hemma, diw dowlen radyo dhyworth BBC Radyo Kernow, nebes fylmow berr gwrys yn Kernow, kevres pellwolok a-dro dhe Gernow hag app a-dro dhe Borthia re beu berrolys.

Kynth yw an Gool Media Keltek rag darlesoryon dres oll, y fydh towlen efanna a dhiskwedhyansow teythyek, displetyansow ha keswelyow gans tus eryes da hag a vydh ygor dhe'n boblek. Mirewgh orth an wiasva rag pella derivadow war:

www.celticmediafestival.co.uk

**Krowseryow
gans Ray Edwards**

a-dreus:

1. Sleygh (6)
4. Parys dhe dhybri (6)
7. Diskortes (4)
8. Savla (4)

9. Tyller (2)
10. Onan a omdhiskwedhas yn bedh Yesu ha leverel y vos dasserghys (2)
11. *Arloedh, mar ny yll bos ...*, *Bedhes kepar dell vynni* (PAA 57/7) (3)
13. Synsi y'n brys (5)
15. Diwweyth deg (5)
16. Tros tredanek y'n ebrenn (5)
17. Chal (5)
18. Boghes (5)
20. Uras (3)
23. Edhen bras (2)
24. Diwes meurgomerys yn Pow Sows (2)
26. *Rol* yn Sowsnek (4)
27. Son, treweythyow anhwek (4)
28. Daffar rag synsi deges yet byghan (6)
29. Hwedhel a dal bos gwir (6)

war-nans:

1. Kath byghan (6)
2. Glynn (4)
3. Margh benow (5)
4. Galar (5)
5. Ger a dhiskwa an pyth a wra nebonan (4)
6. Hwans eva (6)
12. An mis ma (5)
14. *Mos*, 3a person tremenys (3)
15. An lyha niver dien (6)
17. Rag tenna seth (6)
19. Gwerthji a werth amanenn, te, koffi, sugra. h.e (6)
20. Ankar (6)
21. Pow gans furv garr ha troes (5)
22. Konnyk (4)
25. *Orth + ev* (4)

Gorthybow mis-Meurth 2014

Nawbedrek

A yll'ta dismygi an ger a naw lytherenn? Py lies ger a moy es 3 lytherenn a yll'ta kavoes, res yw dhis devnydhyia pub lytherenn unnweyth yn pub ger ha res yw dhis devnydhyia an lytherenn yn kres an pedrek yn pub ger.

H	O	G
W	L	I
T	H	F

Gorthyh mis-Meurth:
prysweyth

Servis Eglos dydhyas avisys

An Revrond Jane Kneebone a dhannvon kedhlow a-dro dhe servisow a dheu:

27^{ves} mis Ebrel Eglos Krowenna Servis Pask. 'Pask Byghan, 3 eur.

Pella derivadow a-dhiworth:

Rev Jane Kneebone

☎ 01637 873135

☎ 07966 703924

janekneebone@gmail.com

Mernans

Pur drist on derivas Brenda **Carne** dhe verwel.

Brenda o bardhes an yeth hag a oberi pup-prys fest yn tiwysek rag agan taves.

Agan keskalarow dh'y gour, Mike, ha dha'ga fleghes.

Kesva ha Kowethas Gwerthow

Gwerthow: ☎ 01736 811083

Ebost: kowethas@hotmail.co.uk

Kesva an Taves Kernewek Dyskans

Dydhow rag dyskatoryon an yeth a vydh synsyt arta hevlyna:

dhe'n 19^{ves} a vis-Gortheren;

ha'n 22^{ens} a vis-Du.

Pella derivadow a vydh dyllys kyns pell a-dhiworth Maureen Pierce, Skrifennyades an Gesva.

argemmyn:

Radyo an Gernewegva

Radyo an Gernewegva yw towlenn radyo yn Kernewek pub seythun; restrys yw gans Matthew Clarke ha dell leverir yth yw an gwella ilow ha kows y'gan taves kernewek. Y hyllir goslowes lemmyn orth tyller nowydh:

www.anradyo.com

Kuntelles Keltek Kernow: Gorthugher Jenner

Henry Jenner,
Kynsa Bardh
Meur Kernow
ha skrifer
'Dornlyver an
Taves
Kernewek',
1904.

Skorenn Gernewek an Kuntelles Keltek a wra synsi gorthugher Jenner, Henry ha Kitty Lee, dhe Ostel an Alargh, Ponrys, dy'Sadorn an 31^{ens} a vis-Me.

Dalleth a wra dhe 17.30 gans kommandyans berr a-dro dha'aga bywnans.

A-wosa y fydh lennansow a'ga oberethow hag yn Kernewek hag yn Sowsnek ha didhanedh restrys gans Donald Rawe hag Ann Trevenen Jenkin.

Ena y fydh kinyow mes soweth an linenn-varow rag erghi le o an 1^a a vis-Ebrel. Mars eus hwah spas gesys res vydh kestava Denise Chubb:

denise@spyrys.org

mengov dhe'n dhowbries
dh'aga thre yn Heyl

Dyllans Kusulyek

Mebyon Kernow re dhellos dyllans kusulyek 'War-tu Kuntelles Kenedhlek Kernow' (yn Sowsnek) hag a dhiskwedh fatell vydh digresennans rag kemmyniethow kernewek.

Ynno yma 71 rann ow tyghtya gwedhow bywnans Kernow hag ow styrya an gwaynyow a dheffo a Guntelles Kenedhlek, haval orth Senedh Alban a-ji dhe'n Ruvaneth Unys y'n dydhyow ma, mes heb hwilas anserghogeth.

Ena yma eth govynn menowgh, dres oll a via Kuntelles kostek, hag a nys yw Kernow re vyghan? An gorthyp dhe'n dhow wovynn ma yw: 1. Na via ha 2. Nag yw.

Diwettha rann an lyver yw istori berr disgreennans galloesow yn Alban,

Kembra ha Kernow bys hedhyw.

Dyllans poesek yw rag an dhadhel y'n termyn a dheu hag y fydh Mebyon Kernow ow sevel kaskyrgh a-nowydh.

Ni a glew ynwedh an parti LivWer dhe votya arta rag Kuntelles Kernewek par dell wrug kyns mes heb gul travydh unnweyth yn governans.

Yn dyllansow An Gannas y'n misyow a dheu y fydh Yowann Byghan, agan kesskrifer yn Alban, ow skrifa a-dro an referendum y'n vro na a hwervydh mis-Gwynngala ow kovynn orth pobel Alban mar mynnons aga bro dhe vos anserghek a'n Ruvaneth Unys.

Pynag a vo, an dhadhel a doemmha ha martesen pynag an sywyans y hwra gweres an kas rag digresennans omma yn Kernow.

**argemmy'n
Gwerthji Kernewek**

Ottomma skeusenn an gwerthji Kernewek 'Keskewsel', 24 Plen an Varghas, Ryskammel, PL32, ☎ 01840 211725 a-dhiworth an wiasva: www.keskewsel.com

An dyghtyer yw Jerri Jeffries.
War an keth gwiasva y hyllir gweles skeusennow an gwerthow

Towards a National Assembly of Cornwall

A consultation document from:
Mebyon Kernow - the Party for Cornwall

Ha delinyans a-dhiworth an keth gwiasva:

Dasskrifow a-dhiworth Mebyon Kernow, Meridian House, Heron Way, Truru, Kernow TR1 2XN.

An Gannas 2014